

Nieuw Nederlands

TLPST

Lesbrief nummer 22 – november 2015

Wilt u laten weten wat u van deze TLPST vond? Hebt u tips voor de volgende aflevering? Mail ons: redactie@tlpst.nl.

Hallo nijlpaard, wat is je naam?

Bij dierentuin Artis heeft de directie besloten om de roepnamen van de dieren niet meer bekend te maken. We moeten niet net doen alsof dieren mensen zijn, vinden ze bij Artis. Hoe moet dat nu met huisdieren?

> [Lees verder](#)

Vrouwen zijn beter in taal dan mannen

Vrouwen hebben meer aanleg om talen te leren dan mannen. Dat zeggen onderzoekers van de Radboud Universiteit. Ze hebben de resultaten onderzocht van bijna 30.000 staatsexamens Nederlands als tweede taal.

> [Lees verder](#)

Wat kun je later navertellen?

Stel je hebt een cadeautje gekocht voor je vader, maar je ziet dat hij er niet blij mee is. Je kunt dan later vertellen dat je zag dat hij er niet blij mee was, maar waar je dat precies aan zag, dat kun je niet goed uitleggen. Hoe zit dat?

> [Lees verder](#)

Pinni de Woeh

Wat hebben Weert Gilders, Parte Zwieter en Pers Gardoel met elkaar gemeen? Ze zijn populair bij mensen die het spelletje 'oornaam-vachternaam' spelen. Zie je de truc?

> [Lees verder](#)

Hallo nijlpaard, wat is je naam?

Stel, je bent in een dierentuin en daar loopt nijlpaard Willem. Toch leuk dat je Willem kunt roepen en dat hij – als hij er zin in heeft – naar je toe kan komen. Bij Artis is dat voortaan niet meer mogelijk, want de directeur van die dierentuin heeft besloten de namen van dieren niet meer bekend te maken.

Waarom? Door dieren een naam als Willem te geven, doe je een beetje alsof de dieren mensen zijn, zegt de directeur. De dierentuin wil vooral informatie geven over het dier, zijn afkomst en zijn levensgewoonten. Dat lukt niet als dat dier een naam heeft: “Mensen gaan zich concentreren op die naam, waardoor we geen verhaal meer kunnen vertellen. Daarbij: het zijn geen huisdieren, maar wilde dieren.”

Nijlpaard Willem.

Toch krijgen de dieren nog een naam, die dan alleen bij de verzorgers bekend is. Alleen als bezoekers naar die naam vragen, komen ze hem te weten. En het mogen geen ‘menselijke’ namen meer zijn, *ze moeten bij het dier passen*.

Wat denk jij? Is het beter dat je de namen van dieren in een dierentuin niet kent? En geldt dat ook voor huisdieren? Waarom zeggen we niet gewoon ‘hond’ en ‘kat’ in plaats van ‘Max’ en ‘Minoes’?

Vragen en opdrachten

1a Heb jij een huisdier? Zo ja, wat is zijn/haar naam?

1b Ken jij de naam van een dier uit een dierentuin?

1c Wat vind jij een passende naam voor het pasgeboren girafje uit het krantenbericht?

2a De directeur van Artis zegt: “Door dieren een naam te geven, doe je een beetje alsof de dieren mensen zijn.” Ben je het met de directeur eens? Leg uit waarom wel/niet.

2b Als dieren wel een naam krijgen, denk je dat het dan uitmaakt of een dier een ‘menselijke naam’ krijgt (zoals nijlpaard Willem uit de tekst) of een ‘niet-menselijke naam’ (zoals gorilla Bokito uit Diergaarde Blijdorp)?

3 Overleg in de klas:

Op Twitter reageerde iemand op dit nieuws met de volgende tweet: “Als je dieren geen naam wilt geven, moet je ze niet in een dierentuin houden.” Zijn jullie het met deze persoon eens? Leg uit waarom wel/niet.

- 4 De directeur is blij met de discussie. Hij zegt in de tekst: “Ik denk dat het goed is dat mensen eens nadenken over hoe het komt dat wij dieren vermensenlijken.” Waarom denken jullie dat wij dieren vermensenlijken?
- 5 Als we het eens zouden omdraaien en mensen ‘verdierlijken’, welke dieren naam zou dan bij jou passen? Ben jij een pandabeer, een arend of misschien wel een dolfijn?

[> Antwoorden](#)

[> Terug naar de voorpagina](#)

Vrouwen zijn beter in taal dan mannen

Aan de staatsexamens Nederlands als tweede taal deden mensen uit 88 landen mee, die 49 verschillende talen spraken. Ze legden zo'n examen af om als buitenlander of vluchteling opleidingen in Nederland te mogen volgen. Het examen wordt ook gebruikt in de inburgeringscursus.

De onderzoekers keken bij bijna 30.000 deelnemers naar de examenresultaten voor zowel actieve vormen van taal (spreken en schrijven) als passieve (luisteren en lezen). *In alle gevallen scoren vrouwen hoger dan mannen*, wat hun moedertaal of cultuur ook is. Talent voor taal zit dus in de genen, concluderen de onderzoekers.

Gaat het om hoogopgeleide deelnemers, dan doen vrouwen het nog eens een stuk beter dan mannen, zowel in spreken en schrijven als in luisteren en lezen.

Vragen en opdrachten

Overleg in de klas:

- 1a** Kijk eens naar de laatste rapportcijfers voor Nederlands in jullie klas. Zijn de meisjes in jullie klas beter in Nederlands dan de jongens?
- 1b** Hoe is die verdeling bij de andere taalvakken op school?
- 1c** En hoe zit het in jullie eigen families? Welke familieleden zijn het best in talen?
- 2** Als jullie alle antwoorden bij vraag 1 bekijken, kloppen de resultaten van de onderzoekers dan volgens jullie?
- 3a** In de tekst wordt gesproken over actieve vormen van taal (spreken en schrijven) en passieve vormen van taal (luisteren en lezen). Wat vind jij moeilijker op school: spreken en schrijven of luisteren en lezen?
- 3b** Waarom vind je dat onderdeel moeilijker?
- 4a** Wat betekent het als iemand een 'talenknobbel' heeft?
- 4b** Ken of ben jij iemand met een echte talenknobbel?
- 4c** Als je geen talenknobbel hebt, is het volgens jou dan toch mogelijk om een taal goed te leren?

[> Antwoorden](#)

[> Terug naar de voorpagina](#)

Wat kun je later navertellen?

De dichteres Tjitske Jansen leest in *dit filmpje* een gedicht voor over een heel simpele gebeurtenis. Ze had een cadeautje gekocht voor haar vader. Op het moment dat ze het aan hem gaf, zag ze meteen dat hij het eigenlijk niet leuk vond. Toen kocht ze samen met hem een ander cadeautje – een sjaal van de Hema. Later zei ze dat ze het eerste cadeautje dan maar weer mee zou nemen, maar toen merkte ze dat hij dit toch ook wilde hebben.

De dichteres beschrijft iets heel simpels in haar gedicht: ze ziet hoe haar vader ergens niet erg blij mee is, maar het na een tijdje toch leuk gaat vinden. Maar tegelijkertijd zegt ze daarmee ook van alles over wat je met taal nu juist niet kunt zeggen. Waarom je denkt dat een cadeautje wel bij iemand past, bijvoorbeeld. Of hoe je kunt zien dat iemand je cadeautje toch niet zo leuk vindt. Je weet dat het waar is, maar je kunt niet zeggen waarom je dat weet.

Hoe het zit, lost de dichteres ook niet op in haar gedicht. Dat kan namelijk niet. Maar terwijl je naar het gedicht luistert, zie je ook van alles in de video, wat je misschien ook niet goed kunt benoemen. Je ziet Tjitske Jansen een winkel ingaan en ze zegt “gezellig”. Het is inderdaad gezellig, maar kun je precies zeggen waarom?

Tjitske Jansen.

Vragen en opdrachten

Overleg in de klas:

- 1a Tjitske Jansen komt de winkel binnen en zegt “gezellig”. Wat vindt zij precies ‘gezellig’ aan de winkel, denken jullie?
- 1b Wat betekent het woord *gezellig* voor jullie?
- 1c Wanneer gebruiken jullie het woord *gezellig* vooral?
- 1d Welk woord zouden jullie gebruiken om je gevoel te beschrijven als je deze winkel binnenkwam?
- 2 Als iemand zegt ‘Ik voel dat het zo is, maar ik kan niet uitleggen waarom’, wat bedoelt die persoon dan precies? Weet hij het echt niet? Of weet hij het wel, maar bestaan er geen woorden voor? Of weet hij het wel en bestaan er ook wel woorden voor, maar kan hij op dat moment niet op die woorden komen?
- 3 Vaak kun je aan iemand zien wat hij bedoelt of hoe hij zich voelt zonder dat die persoon iets zegt. Dat noemen we ‘non-verbale communicatie’ (communicatie zonder woorden). Tjitske kon aan haar vader zien dat hij het cadeau niet leuk vond. Hoe zag ze dat, denken jullie? Hoe keek haar vader? Of wat deed hij? Probeer haar vader eens na te doen.

4a De tekst die Tjitske voorleest in de video is een gedicht. Vinden jullie dit inderdaad een gedicht? Of meer een verhaal?

4b Wat is volgens jullie het verschil tussen een gedicht en een verhaal?

[> Antwoorden](#)

[> Terug naar de voorpagina](#)

Pinnie de Woeh

Wanneer je de medeklinkers aan het begin van de voor- en achternaam van Pippie Langkous verwisselt, krijg je *Lippie Pangkous*. En zo kun je ook *Blieuwertje Dok* van *Dieuwertje Blok* maken.

Er is een variant van het spelletje waarbij je de klinkers verwisselt. Premier Mark Rutte wordt dan niet *Rark Mutte*, maar *Murk Ratte*. De jongerenwebsite Taalhelden *maakte een keuze uit de leukste namen*, maar er zijn er natuurlijk veel meer!

Als je flink oefent, kun je van deze truc natuurlijk ook een geheimtaal maken. *Me joet nan diet dalleen e vamen neranderen, aar malle oorden win ze din*. Heel onbegrijpelijk wordt het er misschien niet van – maar wel net genoeg om anderen in verwarring te brengen.

Winnie de Poeh.

Vragen en opdrachten

Het spelletje ‘oornaam-vachternaam’ was een onderdeel van ‘de Week van de #hashtagspelletjes’. De jongerenwebsite Taalhelden had deze actie verzonnen in ‘de Week van het Nederlands’ (10 t/m 17 oktober). Via #oornaamvachternaam konden mensen de leukste gehusselde namen met elkaar delen op Twitter.

- 1a Wat wordt jouw naam als je de medeklinkers aan het begin van je voor- en achternaam omwisselt?
- 1b Wat wordt jouw naam als je de klinkers van je voor- en achternaam omwisselt?
- 1c Welke naam in het lijstje van *Taalhelden* vind jij het leukst?
- 2a Wat staat er eigenlijk in de schuingedrukte zin in de laatste alinea van de tekst?
- 2b Heb jij vroeger weleens zo’n geheimtaal verzonnen met vrienden of vriendinnen? Zo ja, weet je nog wat de regels waren?

Een ander spelletje in ‘de Week van de #hashtagspelletjes’ was #kruisdieren. Een ‘lijger’ is het jong van een tijger en een leeuw. En een scheit komt voort uit een geit en een schaap. Een combinatie van #kruisdieren en #oornaamvachternaam levert ook leuke dingen op, zoals ‘de huisvogel en de strand’.

Werk samen met een klasgenoot:

- 3a Wat is de leukste naam die jullie kunnen verzinnen om te delen via #kruisdieren?
- 3b En wat is jullie leukste bedenkstel als je #kruisdieren en #oornaamvachternaam combineert?

3c Deel jullie antwoorden in de klas. Welk tweetal in jullie klas is het best in dit spelletje?

[> Antwoorden](#)

[> Terug naar de voorpagina](#)

Antwoorden bij het eerste onderwerp

1 t/m 5 Eigen antwoorden.

Antwoorden bij het tweede onderwerp

1 t/m 3 Eigen antwoorden.

4a 'Een talenknobbel hebben' betekent 'goed zijn in het spreken van meerdere talen'. Vroeger dacht men dat als iemand veel talen (goed) sprak, het taalgebied in zijn hersenen zo groot werd dat er een knobbel of bobbel op zijn hoofd te zien was. Die bobbel zou in de buurt van de ogen moeten zitten.

4b-c Eigen antwoorden.

Antwoorden bij het derde onderwerp

1 t/m 4 Eigen antwoorden.

Antwoorden bij het vierde onderwerp

1 Eigen antwoorden.

2a 'Je moet dan niet alleen de namen veranderen, maar alle woorden in de zin.'

2b Eigen antwoord.

3 Eigen antwoorden.
